

TEĀANA OSTAPČUK - ČESKÁ VIZE

(*1975) fyzička, Praha

zveřejněno v Kavárně iDNES.cz v pondělí 19. října 2009

Patřím ke generaci, pro kterou kouř totalitárního strachu se ještě nestihl prosáknout pod kůži, a to falešné, které jsme si stihli zachytit svými dětskýma očima v osmdesátých letech bylo už natolik perverzní, že se zdálo spíš komické než nebezpečné. Cesta za svobodou nebyla pro nás tolik dlouhá a klikatá jako pro generace předchozí a brali jsme ji na začátku jako dobrodružství... Na ně jsme ale, bohužel, nebyli připraveni, protože jsme neznali pravidla, podle kterých se má žít nový svobodný život. Poučení od starších generací, které v našich očích selhaly, jsme nebyli ochotni bezpodmínečně přijmout a jednou z nejpřirozenějších cest se nám tenkrát zdála cesta na Západ. A tak jsme tam ti, komu nechyběla zvědavost, odvaha a/nebo dostatek vzdělání postupně odcházeli. Ne všichni z nás tam ale objevili tu svobodu, o které snili. Někdo se vracel zpět a někdo si ji začal hledat jinde. Já jsem ve svém putování zakotvila tady, v Čechách, kde jsem potkala velmi přátelský a neambiciózní národ, který si váží vlastního života a života ostatních, po nikom nevyžaduje hrdinství, ale v případě potřeby je schopný spontánní obětavosti a soudržnosti, a proto se mu, na rozdíl od některých jiných středo- a východoevropských zemí, celkem zaslouženě dostalo osvíceného vůdce, aspoň v prvních letech svobodného života. Nicméně se i tady ukázalo, že pojem svobody se dá stejně zneužít jako i pojem rovnosti, a někdo se najednou může ocitnout „svobodnější“ než ostatní. Stejně jako zlobivé batole, které prochází obdobím formování osobnosti, se potřebuje dozvědět své hranice, celá společnost si potřebuje definovat hranice svobody a uvědomit si, že svoboda jednoho jedince končí tam, kde začíná svoboda jiného, a nic lepšího než Desatero ze Starého zákona si zatím lidstvo nevymyslelo. Budu-li uvažovat o Česku vzhledem ke dnešní situaci a ze svého úhlu pohledu, možná přece jenom poznamenaného mým nečeským původem a badatelskou profesí, pak mě napadají následující body zlomu, které by mohly rozhodovat o budoucnosti této země:

Uvědomí-li si společnost, že doba nevyčerpatelných přírodních zdrojů je za námi a jako jediná pojistka, která by měla zabránit ekonomickému a ekologickému kolapsu, zbyl již jen lidský mozek a duch, začne si víc vážit svých intelektuálních, kulturních a duchovních hodnot. Nemyslím si, že by v tak krátké době došlo k propojení vědy a víry, které jednou očekávám, nicméně natolik žhavá otázka, jako je zachování vlastního základního výzkumu v této zemi, by měla být vyřešena.

Dočká-li se ocenění a podpory tvůrčí aktivita předních českých odborníků, ať jsou to lékaři, učitelé, architekti, vědci, umělci, ekonomové, počítačová experti, řemeslníci nebo zemědělci, přispělo by to k znovuzrození tvůrčích a produkujících hodnot, které jsou dnes bohužel podřízené hodnotám spekulacím a výdělečným.

Budou-li navozeny vhodné podmínky pro „zachycení mozků“ z ciziny (nemluvě o vlastních), schopných bezproblémové jazykové a kulturní integrace, zajistilo by to potřebné omlazení společnosti se zachováním mravních základů.

Pokud by v horizontu dvaceti let z nějakých nepředvídatelných důvodů (ekonomických, politických či ekologických) ČR musela akceptovat větší počet azylantů z méně ekonomicky rozvinutých a kulturně vzdálenějších zemí, pak by se měla snažit o jejich co nejrychlejší integraci a vzdělávání tak, aby se zabránilo nekontrolovaným společenským jevům známým ze západní Evropy. Šlo by mimo jiné i o prohloubení společenské toleranci, které zatím není dostatek.

Bude-li Česká republika ve své mezinárodní politice i nadále upevňovat své místo mezi jinými demokratickými státy v rámci EU a NATO a nebude-li se při tom bát o prosazování vlastních názorů a zájmů, mohla by, podle mne, využít svůj velký diplomatický potenciál k navazování stability mezi „civilizovaným světem“, který se potýká s nedostatkem vlastních přírodních zdrojů, a zbytkem světa, který si chce ponechat právo samostatně rozhodovat o svém bohatství a o svém způsobu života.

Zdá se mi, že ale nejvíce záleží na tom, jak si dokáže každý jednotlivec rozšířit svůj vlastní horizont uvažování a uskrovnit se ve svém pohodlí a luxusu. A tady by nebylo nic jednoduššího, než začít alespoň pečlivým tříděním vlastního odpadu, uklízením po svých čtvernohých kamarádech a omezeným používáním aut v oblastech se zajištěnou hromadnou dopravou. Neuškodilo by, pokud by si tu nejenom nekuřáci vážili svobody kuřáků, ale i naopak. A taky, aby novopečené maminky a tatínkové dokázali nastavit svým potomkům společensky akceptovatelné hranice chování, které by se staly zárukou svobody celé společnosti, a aby jednou z těch překů vyrostli skuteční vůdcové České země.

*ČESKÁ VIZE = deset nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti
KRÁTKÁ (cca 40 řádků, 1 strana A4) ESEJ (sloupek, črta, úvaha, reflexe, komentář, dialog, výzva,
poselství, zpráva, dopis, návod, kuchařka, seznam, grafika...) formulovaná pro závěrečný díl ročního
cyklu diskusí KABINET HAVEL – Úsvit v Čechách, který se uskuteční 19. listopadu 2009 v Brně.*